

อุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูป

จีนเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีกำลังการบริโภคสูง จึงเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่สำคัญ ประกอบกับภาคเกษตรกรรมและพื้นที่ทางการเกษตรของจีนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปของจีน ในขณะที่ผู้ประกอบการไทยมีความเชี่ยวชาญและมีความพร้อมในการออกไปลงทุนยังต่างประเทศจำนวนมาก ในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูป จีนจึงเป็นฐานการผลิตที่น่าสนใจทั้งด้านกำลังซื้อและการบริโภค

อุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปในจีน มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในภาพรวมดังต่อไปนี้¹

<p>จุดแข็ง</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีพื้นที่จำนวนมากและภูมิประเทศหลากหลาย จึงสามารถทำการเกษตรหลายประเภทได้ ปัจจุบันจีนเป็นผู้ผลิตเนื้อสัตว์และข้าวมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก ■ การลงทุนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนสูงขึ้น เนื่องจากอาหารเพื่อสุขภาพเป็นที่นิยมและเติบโตขึ้น ■ การมีธุรกิจย่อยหลายส่วนและหลายประเภทกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ ช่วยให้จีนมีฐานการผลิตที่แข็งแกร่ง โดยไม่ต้องพึ่งพาการเติบโตจากพื้นที่เดียว ■ มีสัดส่วนมูลค่าประมาณร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) และมีการจ้างงานมากกว่าร้อยละ 40 ของการจ้างงานรวม จึงเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศที่รัฐบาลจีนต้องปกป้องและให้การสนับสนุนการลงทุนเป็นอย่างดี
<p>จุดอ่อน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ สังคมความเป็นเมืองกำลังทำให้พื้นที่การเกษตรลดลง ■ การย้ายถิ่นฐานเข้าไปในเมืองส่งผลให้แรงงานในชนบทมีจำนวนลดลง ■ จีนยังขาดการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวกับการจัดเก็บ จึงทำให้อุตสาหกรรมเกษตรจีนยังคงอยู่ในความเสี่ยงจากสภาพอากาศที่ผิดปกติและแปรปรวน ■ ภาวะเปียบด้านสุขภาพและความปลอดภัยยังคงขาดมาตรฐาน ซึ่งทำให้ผู้ผลิตใช้โอกาสจากช่องว่างกฎระเบียบนี้ลดคุณภาพการผลิตเพื่อลดต้นทุน
<p>โอกาส</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ สินค้าเกษตรสำคัญของจีนมีราคาสูงขึ้นทั้งในประเทศและในตลาดโลก ■ การค้าเชิงพาณิชย์ช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้อย่างกว้างขวางในอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

1 Business Monitor. (2014). SWOT-China-Q3 2014. China – Agribusiness.

อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> ■ การลงทุนในพลังงานทดแทนที่เพิ่มขึ้น ทำให้พืชบางชนิดถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมพลังงาน ซึ่งอาจส่งผลให้มีวัตถุดิบสำหรับเป็นอาหารลดลง ■ ในปี 2551 จีนประสบปัญหาข้าวด้านลบเกี่ยวกับอาหาร โดยที่รุนแรงที่สุด คือ การพบสารเมลามีนเจือปนในนม ส่งผลให้ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศกลัวว่าอาหารจีนมาโดยตลอด และยังส่งผลกระทบต่อ การส่งออกเป็นอย่างมาก ■ GDP อุตสาหกรรมเกษตรจีนเริ่มมีการเติบโตที่ชะลอลง ดังจะเห็นได้จากความต้องการเนื้อวัวเริ่มลดลง
----------------	--

1. สถานภาพอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปในจีน

1.1 สถานภาพอุตสาหกรรมเกษตรในจีน

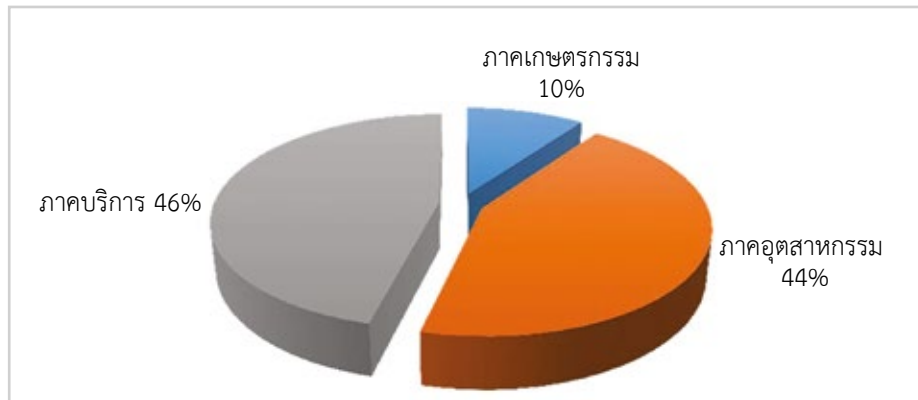
1.1.1 ภาพรวมเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมเกษตรจีน

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของจีนในปี 2556 ส่วนใหญ่มาจากภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ในขณะที่มาจากภาคการเกษตรร้อยละ 10² ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ไม่มาก แต่ GDP ที่สูงของจีนทำให้ GDP ที่มาจากภาคการเกษตรของจีนมีมูลค่าสูงถึง 5.68 ล้านล้านหยวน หรือประมาณ 29.67 ล้านล้านบาท³

2 Central Intelligence Agency, CIA. (2014). **China. The World Fact Book.** [Online] Available from: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html> [2 August 2014]

3 อัตราแลกเปลี่ยนต่างประเทศ จาก ธนาคารแห่งประเทศไทย ณ วันที่ 2 สิงหาคม 2557

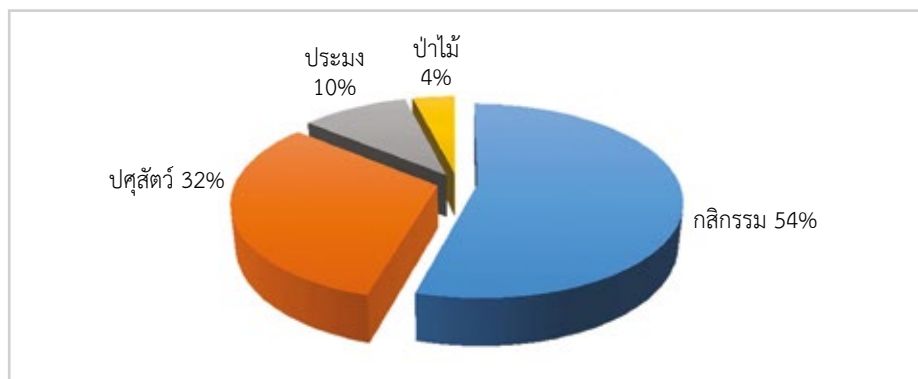
สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของจีน ปี 2555

ที่มา: Central Intelligence Agency – CIA (2014)

อุตสาหกรรมการเกษตรของจีนแบ่งออกเป็น 4 ประเภทหลัก ได้แก่ ภาคการเลี้ยงสัตว์ ภาคปศุสัตว์ ภาคประมง และภาคป่าไม้ โดยภาคการเลี้ยงสัตว์มีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตร้อยละ 54 ของมูลค่าผลผลิตรวมทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ภาคปศุสัตว์ ร้อยละ 32 ภาคประมง ร้อยละ 10 และภาคป่าไม้ มีสัดส่วนที่น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 4⁴

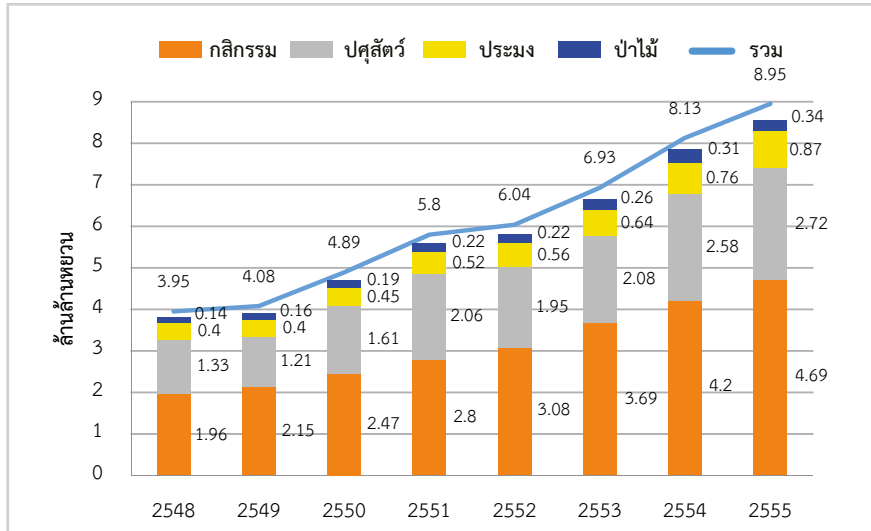
สัดส่วนมูลค่าผลผลิตในอุตสาหกรรมการเกษตรของจีน จำแนกตามประเภท ปี 2555

ที่มา : China Statistical Yearbook 2013, National Bureau of Statistics of China (2014)

4 National Bureau of Statistics of China. (2013). **Gross Output Value of Agriculture, Forestry, Animal Husbandry**. China Statistical Yearbook (2013). [Online]. Available from: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2013/indexeh.htm> [1 July 2014]

มูลค่าผลผลิตอุตสาหกรรมเกษตรแต่ละประเภทของจีน ปี 2548-2555 (ล้านล้านหยวน)

ที่มา : China Statistical Yearbook 2013, National Bureau of Statistics of China (2014)

อุตสาหกรรมเกษตรของจีนยังมีความต้องการในสินค้าหลักทางการเกษตรหลายชนิด โดยเฉพาะน้ำตาล นม และเนื้อสัตว์ จากอุปสงค์ภายในประเทศที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนเป็นอย่างดีจากภาครัฐ และการลงทุนที่มีศักยภาพ คาดว่าในปี 2557 อุตสาหกรรมเกษตรของจีนจะมีทิศทางที่ดี อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมเกษตรของจีน ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทาย เช่น การเติบโตของ GDP ที่เริ่มชะลอตัวลง ผู้บริโภคลดความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของอาหาร วัตถุดิบอาหารมีราคาสูงขึ้น ต้นทุนค่าแรงที่เพิ่มขึ้น และสินเชื่อสำหรับธุรกิจขนาดเล็กที่เริ่มรัดกุมมากขึ้น เป็นต้น

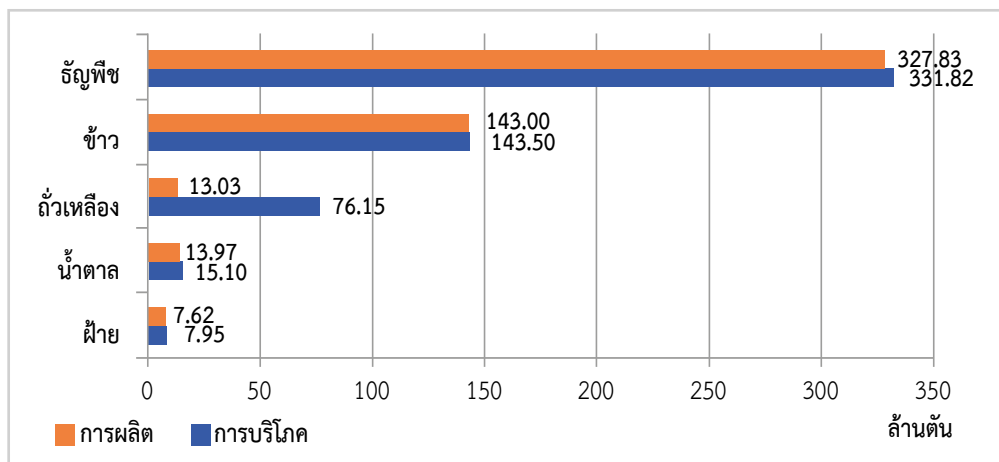
ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามประเภทอุตสาหกรรมเกษตรของจีน พบว่าในแต่ละภาคส่วนมีข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1.1.1.1 ภาคกลีกรวม

ภาคกลีกรวมมีความสำคัญที่สุดในอุตสาหกรรมเกษตรจีน เนื่องจากมีมูลค่าผลผลิตคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าผลผลิตรวมทั้งหมด ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์เกษตรที่สำคัญของจีน ได้แก่ ธัญพืช ข้าว ถั่วเหลือง น้ำตาล และฝ้าย เป็นต้น โดยปี 2556 ธัญพืชมีปริมาณการผลิตและปริมาณการบริโภคมากที่สุด คือ 327.83 ล้านตัน และ 331.82 ล้านตัน ตามลำดับ ทั้งนี้ข้อมูลในแต่ละสินค้าหลักมีรายละเอียดต่อไปนี้⁵

⁵ Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

ปริมาณการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรสำคัญของจีน ปี 2556 (ล้านตัน)

ที่มา: USDA; Business Monitor (2014)

a) ธัญพืช

ข้าวโพด: พืชสำคัญที่จีนสามารถผลิตได้มากเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา⁶ ในปี 2556 จีนผลิตข้าวโพดได้ 205.6 ล้านตัน และคาดว่าปี 2557 จะมีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 เป็น 217.4 ล้านตัน รวมถึงการนำเข้าข้าวโพดจากต่างประเทศจะมีมากขึ้น⁷ จากการขยายตัวของภาคปศุสัตว์ในประเทศซึ่งเป็นตลาดหลักกว่าร้อยละ 70 ของการบริโภคทั้งหมด ทั้งนี้พื้นที่หลักในการเพาะปลูกข้าวโพด คือ มหานครเทียนจิน⁸ และด้วยการสนับสนุนของภาครัฐจีนข้าวโพดจึงเป็นสินค้าเกษตรที่มีกำไรมากกว่าถั่วเหลือง⁹ อย่างไรก็ตามข้าวโพดนำเข้ามีราคาถูกกว่าข้าวโพดที่ปลูกในประเทศมากขึ้น รัฐบาลจีนจึงแก้ไขปัญหาด้วยการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก และคาดว่าจีนจะอนุมัติการจำหน่ายข้าวโพดและข้าวที่ตัดแต่งพันธุกรรมได้ในอนาคต¹⁰

ข้าวสาลี: เป็นพืชที่จีนผลิตข้าวสาลีสูงเป็นอันดับ 2 ของโลก¹¹ มีพื้นที่การเพาะปลูก 24 ล้านเฮกตาร์ รัฐบาลจีนกำหนดให้มีราคาซื้อข้าวสาลีขั้นต่ำที่ 2,360 หยวนต่อตัน (สำหรับข้าวสาลีคุณภาพปานกลาง) และให้เงินอุดหนุนเมล็ดพืชและเครื่องจักรทางการเกษตร¹² ที่ผ่านมาจีนบริโภค

6 Earth Policy Institute. (2013). **Top 10 Producers of Corn, Wheat, Rice, and Total Grain, 2012**. [Online] Available from: www.earth-policy.org/datacenter/xls/indicator3_2013_10.xlsx [22 August 2014]

7 Earth Policy Institute. (2013). **Top 10 Consumers of Corn, Wheat, Rice, and Total Grain, 2011**. [Online] Available from: www.earth-policy.org/datacenter/xls/book_fpep_ch1_13.xlsx [22 August 2014]

8 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

9 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

10 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

11 Earth Policy Institute. (2013). **Top 10 Producers of Corn, Wheat, Rice, and Total Grain, 2012**. [Online] Available from: www.earth-policy.org/datacenter/xls/indicator3_2013_10.xlsx [22 August 2014]

12 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

ข้าวสาลีมากกว่าการผลิตมาโดยตลอด และคาดว่าในปี 2561 จีนจะบริโภคข้าวสาลีเพิ่มขึ้นจากอาหารประเภท เบเกอรี่และอาหารสำเร็จรูปเป็นที่นิยมมากขึ้น¹³ ในด้านการนำเข้าคาดว่าจีนจะนำเข้าข้าวสาลีเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าตัว เป็น 7 ล้านตัน ในฤดูกาลปี 2556/2557 โดยส่วนใหญ่จีนนำเข้าแป้งหรือผลิตภัณฑ์แปรรูปจาก ประเทศเพื่อนบ้านเป็นหลัก¹⁴ แต่ในด้านการส่งออกพบว่าจีนค่อนข้างกีดกันการส่งออกข้าวสาลี โดยรัฐบาลจีน เป็นผู้ควบคุมโดยการออกใบอนุญาตการส่งออกเฉพาะกับบริษัทการค้าที่เป็นของรัฐเท่านั้น และยังยกเลิก เงินคืนภาษีมูลค่าเพิ่มการส่งออกร้อยละ 13 ตั้งแต่ปี 2551 ดังนั้นข้าวสาลีที่ปลูกในจีนจึงมีราคาที่ไม่สามารถ แข่งขันกับตลาดโลกได้เท่าใดนัก¹⁵

b) ข้าว

จีนเป็นผู้ผลิตข้าวรายใหญ่ที่สุดในโลกคิดเป็นร้อยละ 26 ของการผลิต ข้าวทั่วโลก¹⁶ นอกจากนี้ยังเป็นผู้บริโภคข้าวรายใหญ่ที่สุดในโลก¹⁷ โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 ของการ บริโภคข้าวทั่วโลก และคาดว่าโดยปี 2561 การบริโภคข้าวในจีนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถึง 149 ล้านตัน แม้จะ มีความกังวลเกี่ยวกับโลหะปนเปื้อนข้าวที่ผลิตในประเทศ นอกจากนี้ชาวจีนจะเลือกบริโภคข้าวที่มีคุณภาพสูง เช่น ข้าวไทย มากขึ้นในอนาคต¹⁸ ที่ผ่านมามาภาครัฐจีนส่งเสริมการปลูกข้าวเป็นอย่างมาก โดยในปี 2557 ได้ กำหนดเพิ่มราคาซื้อขั้นต่ำข้าวต่อเนื่องเป็นปีที่ 7 เพื่อสนับสนุนชาวนาให้ขยายการปลูกข้าว¹⁹ ในขณะที่ การนำเข้าข้าวในอดีตของจีนมีสัดส่วนไม่สูงมากนัก จนกระทั่งปี 2556 จีนได้ก้าวมาเป็นประเทศนำเข้าข้าวที่ สูงที่สุดของโลก และคาดว่าในปี 2557 และปี 2558 จีนจะนำเข้าข้าว 3.5 ล้านตัน และ 4 ล้านตัน ตามลำดับ อย่างไรก็ตามการนำเข้าส่วนใหญ่เป็นข้าวมีคุณภาพต่ำจากปากีสถานและเวียดนามเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบใน อุตสาหกรรมอาหารและการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนข้าวที่มีคุณภาพสูงจะนำเข้าจากประเทศไทย²⁰

c) ถั่วเหลือง

การผลิตถั่วเหลืองในจีนไม่เพียงพอกับความต้องการในประเทศมาเป็นระยะเวลาช้านาน โดยในปี 2556 จีนสามารถผลิตถั่วเหลืองเพื่อตอบสนองการบริโภคในประเทศได้เพียง ร้อยละ 17 เท่านั้น และคาดว่าในอนาคตความต้องการถั่วเหลืองในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 96.36 ล้านตัน ในขณะที่การผลิตในอนาคตจะลดลงอย่างต่อเนื่องส่วนหนึ่งมาจากพื้นที่เพาะปลูกที่ลดลง โดยเฉพาะตอนเหนือ ของประเทศในบริเวณมณฑลเฮยหลงเจียงและมองโกเลียในที่มีอากาศเย็น ทำให้ระยะเวลาการเพาะปลูกมีจำกัด เกษตรกรจึงเปลี่ยนไปปลูกพืชที่มีกำไรสูงกว่า²¹ จากอุปทานที่ไม่เพียงพอต่ออุปสงค์ในประเทศ ทำให้จีนต้อง

13 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

14 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

15 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

16 Earth Policy Institute. (2013). Top 10 Producers of Corn, Wheat, Rice, and Total Grain, 2012. [Online] Available from: www.earth-policy.org/datacenter/xls/indicator3_2013_10.xlsx [22 August 2014]

17 Earth Policy Institute. (2013). Top 10 Consumers of Corn, Wheat, Rice, and Total Grain, 2011. [Online] Available from: www.earth-policy.org/datacenter/xls/book_fpep_ch1_13.xlsx [22 August 2014]

18 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

19 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

20 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

21 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

ฟังก์ชันนำเข้าถั่วเหลืองเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่นำเข้าถั่วเหลืองที่ยังไม่ได้แปรรูปเพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ในภาคปศุสัตว์²² และคาดว่าในปี 2557 จีนจะนำเข้าถั่วเหลืองที่ 73 ล้านตัน²³

d) น้ำตาล

จีนเป็นประเทศที่มีการผลิตน้ำตาลสูงเป็นอันดับ 4 ของโลก รองจากประเทศบราซิล อินเดีย และสหภาพยุโรป²⁴ ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมาจีนมีปริมาณการผลิตน้ำตาลเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 43 โดยร้อยละ 90 เป็นการผลิตน้ำตาลอ้อยในบริเวณตอนใต้ของประเทศ ซึ่งเขตปกครองตนเองกว่างซีมีปริมาณการผลิตน้ำตาลคิดเป็นร้อยละ 65 ของการผลิตทั้งหมดของประเทศ²⁵ จีนเป็นผู้บริโภคน้ำตาลสูงเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากประเทศอินเดีย และสหภาพยุโรป²⁶ แต่ในปี 2556 จีนขาดดุลการผลิตน้ำตาลกว่า 1.13 ล้านตัน²⁷ และคาดการณ์ว่าการผลิตน้ำตาลในจีนจะลดลงอีกร้อยละ 3.5 ส่วนหนึ่งมาจากที่รัฐบาลจีนยกเลิกโครงการซื้อน้ำตาลสำรองเมื่อต้นปี 2557 อย่างไรก็ตามในระยะยาวคาดว่าจะอุตสาหกรรมน้ำตาลในจีนยังคงเติบโตอย่างแข็งแกร่งจากความต้องการภายในประเทศที่สูงขึ้นอย่าง²⁸

e) ฝ้าย

จีนเป็นประเทศที่บริโภคฝ้ายมากที่สุดในโลก จากการที่จีนมีอุตสาหกรรมสิ่งทอขนาดใหญ่ คาดว่าในปี 2557 การผลิตและการบริโภคจะลดลงร้อยละ 7.71 และร้อยละ 2 ตามลำดับ สาเหตุจากการปลูกฝ้ายในมณฑลซินเจียงเริ่มซบเซาและสภาพอากาศที่แปรปรวน เกษตรกรในแถบแม่น้ำแยงซีและแม่น้ำเหลืองอาจเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นแทน ทำให้คาดการณ์ว่าพื้นที่ปลูกฝ้ายจะลดลงจากเดิมเป็น 4.7 ล้านเฮกตาร์ ในปี 2557 ทำให้ทั้งการผลิตและการบริโภคฝ้ายจะลดลงจากการขาดเงินสนับสนุนจากรัฐทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น²⁹ และจากปัญหาการผลิตที่ลดลงรัฐบาลจึงพยายามจะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำลังพิจารณาการกำหนดราคาขั้นต่ำเป็นระยะเวลา 3 ปี เพื่อกระตุ้นการผลิตในประเทศ และมีนโยบายที่จะพิจารณาการสำรองปริมาณฝ้าย โดยเปลี่ยนจากการสำรองฝ้ายที่ปลูกในประเทศเป็นการสำรองฝ้ายที่ได้รับสนับสนุนโดยตรงเท่านั้น อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวยังไม่มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน³⁰

22 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

23 United States Department of Agriculture - USDA. (2014). **Soybean Price Outlook Dampened by Prospects for Record Production. Oil Crops Outlook**. [Online] Available from: <http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/ers/OCS//2010s/2014/OCS-07-15-2014.pdf> [14 August 2014]

24 United States Department of Agriculture (USDA). (2014). **Sugar: World Markets and Trade**. [Online] Available from: <http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/sugar//2010s/2014/sugar-05-22-2014.pdf> [29 August 2014]

25 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

26 United States Department of Agriculture (USDA). (2014). **Sugar: World Markets and Trade**. [Online] Available from: <http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/sugar//2010s/2014/sugar-05-22-2014.pdf> [29 August 2014]

27 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

28 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

29 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

30 Business Monitor. (2014). **China Agribusiness Report Q3 2014**.

1.1.1.2 ภาคปศุสัตว์

สัตว์เศรษฐกิจหลักของจีนได้แก่ หมู สัตว์ปีก และวัว โดยปี 2557 คาดว่าภาคปศุสัตว์จีนจะเติบโตจากกำไรและความต้องการที่สูงขึ้น โดยสัตว์เศรษฐกิจหลักแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

a) เนื้อหมู

ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาจีนเป็นประเทศผู้ผลิตเนื้อหมูรายใหญ่ที่สุดของโลกคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50 ของการผลิตเนื้อหมูทั่วโลก ในปี 2557 คาดว่าจีนจะผลิตเนื้อหมูได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าเป็น 54.9 ล้านตัน และมีการผลิต 65.4 ล้านตันในปี 2561³¹ จากการยกระดับราคาเนื้อสัตว์ในประเทศส่งผลให้การผลิตเนื้อหมูในจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับการบริโภค ทำให้จีนต้องพึ่งพาการนำเข้าเป็นหลัก อย่างไรก็ตามการส่งออกเนื้อหมูไปยังจีนมีความไม่แน่นอน เนื่องจากจีนอาจมีการจัดเก็บภาษีหากเกิดโรคระบาดหรือคุณภาพของเนื้อหมูมีปัญหา³²

b) เนื้อสัตว์ปีก

เนื้อสัตว์ปีกในจีนมีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากเนื้อหมู แต่การผลิตเนื้อสัตว์ปีกมีการเติบโตรวดเร็วกว่าเนื้อหมู อย่างไรก็ตามคาดการณ์ว่าในปี 2557 การผลิตและการบริโภคเนื้อสัตว์ปีกในจีนจะลดลงจากปี 2556 สาเหตุจากการระบาดของไข้หวัดนก H7N9 อย่างไรก็ตามหากจีนสามารถควบคุมโรคระบาดดังกล่าวได้อุตสาหกรรมเนื้อสัตว์ปีกจะสามารถฟื้นตัวได้ในปี 2558 ทั้งนี้คาดว่าในปี 2561 การผลิตจะเพิ่มขึ้นเป็น 15.89 ล้านตัน ในขณะที่การบริโภคจะมีปริมาณสูงกว่าการผลิตคือ 15.94 หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 20.75³³

c) เนื้อวัว

อุตสาหกรรมเนื้อวัวในจีนยังอยู่ในขั้นพัฒนาโดยยังขาดประสิทธิภาพและมาตรฐานในการผลิตเมื่อเทียบกับตลาดโลก ในขณะที่ความต้องการในประเทศกำลังเพิ่มขึ้นจึงเป็นโอกาสสำหรับประเทศที่ส่งออกเนื้อวัวได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จีนนำเข้าเนื้อวัวจากออสเตรเลียมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40 ของมูลค่าการนำเข้าเนื้อวัวทั้งหมด โดยหากมีข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างจีน-ออสเตรเลีย จะทำให้ออสเตรเลียได้เปรียบในการแข่งขันมากขึ้น นอกจากนี้พบว่ามีหลายประเทศที่เป็นตลาดเกิดใหม่และจำหน่ายเนื้อวัวคุณภาพต่ำในราคาที่ถูกลงกว่าให้กับจีน เช่น อุรุกวัย หรืออินเดียที่ปัจจุบันได้กลายเป็นประเทศที่ส่งออกเนื้อวัวรายใหญ่ที่สุดของโลกในปี 2556³⁴

1.1.1.3 ภาคประมง

พื้นที่การทำประมงในจีนส่วนใหญ่อยู่ในมณฑลชานตง มณฑลเจียงซู และมณฑลกว่างตุง ในปี 2555 มูลค่าผลผลิตพบว่าเติบโตจากปีก่อนหน้าร้อยละ 15 โดยประเทศจีนสามารถทำประมงได้ทั้งน้ำเค็มและน้ำจืด โดยสัดส่วนผลผลิตทั้งสองประเภทค่อนข้างอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ผลผลิต

31 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

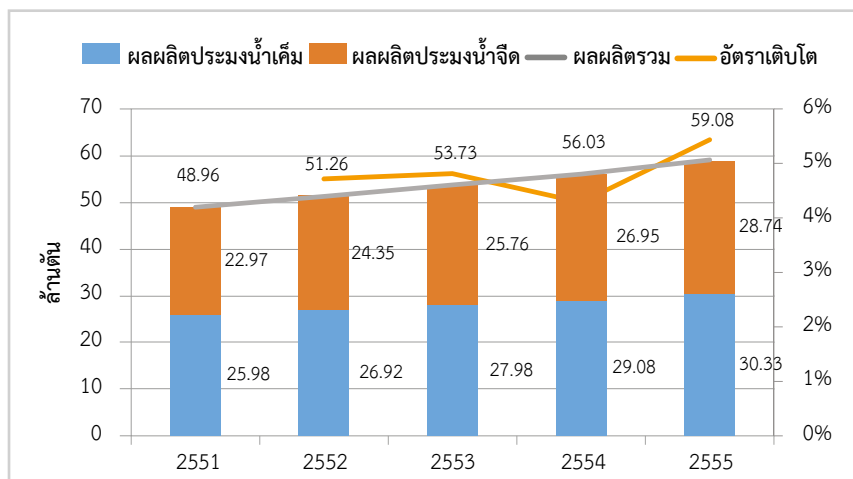
32 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

33 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

34 Business Monitor. (2014). China Agribusiness Report Q3 2014.

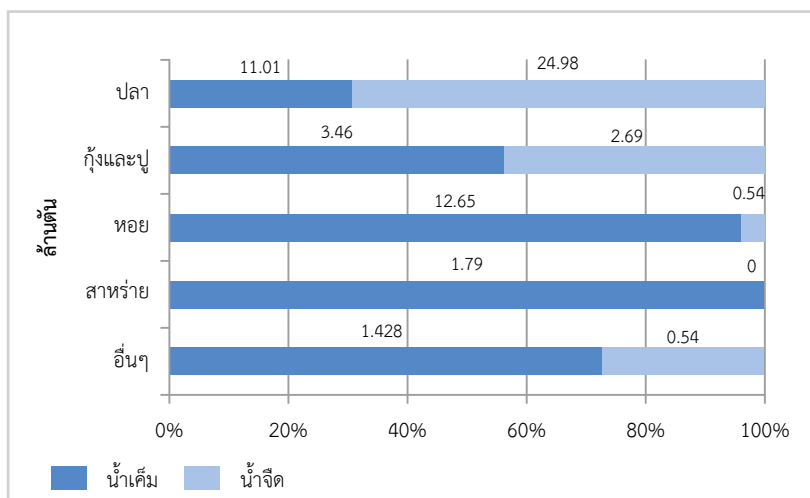
ประมงน้ำเค็ม 30.33 ล้านตัน หรือร้อยละ 51 ผลผลิตประมงน้ำจืด 28.74 ล้านตัน หรือร้อยละ 49 ของผลผลิตภาคประมงรวมทั้งหมด³⁵

ผลผลิตภาคประมงของจีน ปี 2551-2555

ที่มา : China Statistical Yearbook 2013, National Bureau of Statistics of China (2014)³⁶

สัดส่วนปริมาณผลผลิตภาคประมงน้ำจืดและน้ำเค็มของจีน จำแนกตามประเภท ปี 2555

ที่มา : China Statistical Yearbook 2013, National Bureau of Statistics of China (2014)³⁷

35 Business Monitor. (2014). *China Agribusiness Report Q3 2014*.

36 <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2013/indexeh.htm>

37 National Bureau of Statistics of China. (2013) **13-2 Output of Agriculture, Animal Husbandry and Fishery**. [Online]. Available from: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2013/indexeh.htm> [1 July 2014]

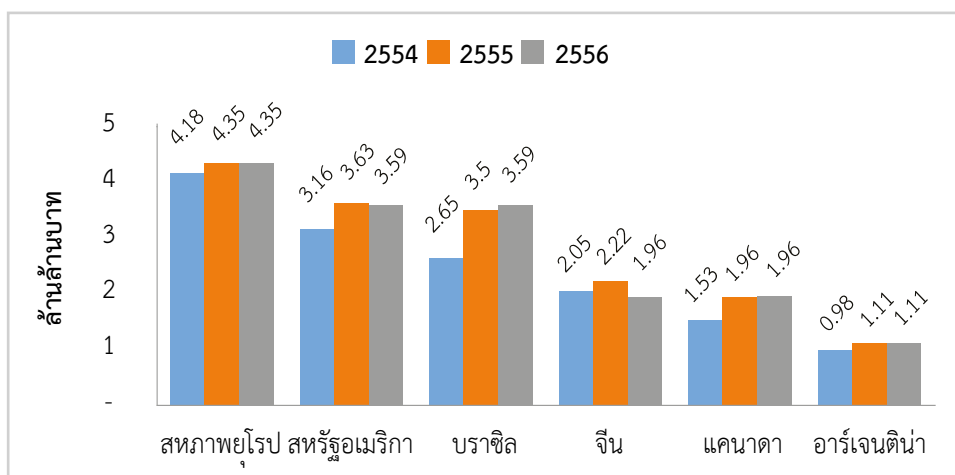
1.1.1.4 ภาคป่าไม้

ปี 2555 จีนมีมูลค่าผลผลิตภาคป่าไม้ 3.44 แสนล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4 ของมูลค่ารวมในอุตสาหกรรมเกษตรของจีน โดยพื้นที่การทำป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณมณฑลหูหนาน ผู้เจียน กว่างซี ยูนนาน และกวางตุ้ง โดยผลิตภัณฑ์หลักที่สำคัญ คือ หน่อซุง ส่วนผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ ยางพารา ยางสน น้ำมันครึ่ง เมล็ดตังน้ำมัน และเมล็ดชาน้ำมัน เป็นต้น³⁸

1.1.2 การนำเข้าและส่งออกผลผลิตเกษตรและเกษตรแปรรูปของจีน

จีนขาดดุลการค้าในสินค้าเกษตรมาโดยตลอด โดยปี 2556 ขาดดุลการค้าสินค้าเกษตร 2.09 ล้านล้านบาท ทั้งนี้จีนมีมูลค่านำเข้าสินค้าเกษตรสูงเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา สินค้าเกษตรที่นำเข้ามากที่สุด คือ ถั่วเหลืองซึ่งนำเข้าจากสหรัฐอเมริกา³⁹ ในขณะที่การส่งออกอยู่ในอันดับที่ 4 ของโลก⁴⁰ โดยมีสินค้าที่ส่งออกมากที่สุด คือ ไม้อัด และส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกามากที่สุด⁴¹

อันดับประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้าสินค้าเกษตรสูงที่สุดของโลก ปี 2556

ที่มา: COMEXT, GTA อ้างใน European Commission (2014)

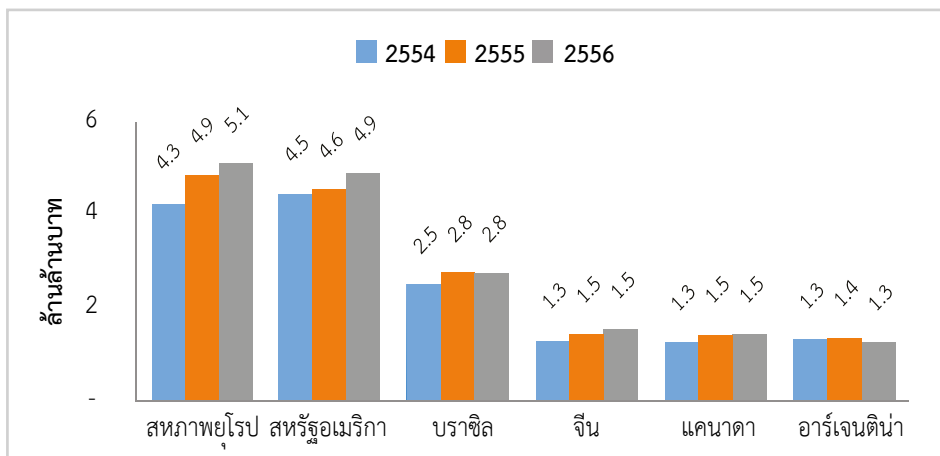
38 National Bureau of Statistics of China. (2013) **13-17 Output of Major Forest Products**. [Online]. Available from: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2013/indexeh.htm> [1 July 2014]

39 China Customs อ้างใน USDA. (2013). **China Agricultural Trade Report in 2012**. [Online]. Available from: <https://s3.amazonaws.com/ProductionContentBucket/pdf/20130320170243961.pdf> [15 September 2014]

40 European Commission. (2014). **Agricultural trade in 2013: EU gains in commodity exports**. Monitoring Agri-trade Policy. Agriculture and Rural Development. อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ 27 สิงหาคม 2557

41 China Customs อ้างใน USDA. (2013). **China Agricultural Trade Report in 2012**. [Online]. Available from: <https://s3.amazonaws.com/ProductionContentBucket/pdf/20130320170243961.pdf> [15 September 2014]

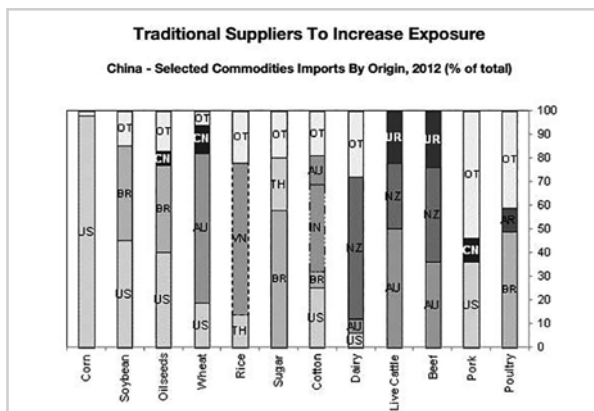
อันดับประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรสูงที่สุดของโลก ปี 2556

ที่มา: COMEXT, GTA อ้างใน European Commission (2014)

แม้ว่าจีนมีกฎระเบียบการนำเข้าที่เข้มงวดขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อผู้ประกอบการส่งออก รายเดิมที่ได้รับอนุญาตแล้วก่อนหน้านี้ แต่รัฐบาลจีนพยายามที่จะกระจายแหล่งนำเข้าเพื่อให้เกิดเสถียรภาพ ของปริมาณสินค้าเกษตรมากที่สุด ดังนั้นประเทศผู้ส่งออกรายใหม่ เช่น อาร์เจนตินา บราซิล และยูเครนที่ กำลังเริ่มส่งออกข้าวโพดและถั่วเหลืองมายังจีนอาจใช้ประโยชน์จากโอกาสนี้ได้ นอกจากนี้จีนยังมีข้อตกลง เขตการค้าเสรี (FTA) กับประเทศนิวซีแลนด์และประเทศในอาเซียนเพื่อการลดภาษีนำเข้าให้เหลือร้อยละ 0 และกำลังอยู่ในขั้นตอนการเจรจาเพิ่มเติมกับประเทศออสเตรเลีย⁴²

สัดส่วนการนำเข้าสินค้าเกษตรแต่ละประเภทของจีนจากประเทศต่างๆ ปี 2555 (ร้อยละ)

หมายเหตุ: US = United States, BR = Brazil, CN = Canada, AU = Australia, TH = Thailand, VN = Vietnam, IN = India, NZ = New Zealand, UR = Uruguay, AR = Argentina, OT = Others

ที่มา: Business Monitor, UNCTAD, USDA, China General Customs Administration (2014)

1.2 สถานภาพอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปในจีน

อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปในจีนส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปเพื่อเป็นอาหาร เนื่องจากจีนเป็นตลาดขนาดใหญ่สำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป โดยคาดการณ์ว่าในปี 2556-2561 จะมีการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 9.4 ต่อปี โดยที่การบริโภคอาหารต่อคนมีการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 8.8 ⁴³

จากการอยู่อาศัยอย่างหนาแน่นในประเทศจีน ทำให้ปัจจุบันชาวจีนมีวิถีชีวิตที่เร่งรีบมากขึ้น การบริโภคอาหารจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้บริโภคนิยมรับประทานอาหารที่สะดวกและใช้เวลารวดเร็วมากขึ้น อาหารสำเร็จรูปบรรจุห่อ (Packaged Food) จึงเป็นที่นิยมในจีน เนื่องจากหาซื้อได้ง่ายและรับประทานสะดวก โดยอาหารสำเร็จรูปบรรจุห่อ ในจีนมีการเติบโตอย่างสม่ำเสมอเฉลี่ยร้อยละ 7-8 ต่อปี จากเดิมในปี 2551 มีปริมาณการผลิตที่ 12.8 ล้านตัน เติบโตขึ้นเป็น 18.7 ล้านตันในปี 2556 หรือเติบโตร้อยละ 46 ในช่วงระยะเวลา 5 ปี การเติบโตดังกล่าวมีปัจจัยหลักมาจากผู้บริโภคนิยมผลิตภัณฑ์ที่มีราคาสูง (Premium) และอาหารเพื่อสุขภาพที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยจะพิจารณาเลือกสินค้าจากผู้ผลิตที่มีชื่อเสียงเพื่อความมั่นใจ ทั้งนี้ อาหารเพื่อสุขภาพจะได้รับความนิยมมากขึ้นอีก และชาวจีนจะบริโภคอาหารที่มีน้ำตาลสูงน้อยลงในอนาคต โดยคาดว่าอาหารสำเร็จรูปบรรจุห่อจะมีปริมาณการผลิต 28.8 ล้านตัน ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 54 จากปี 2556 ⁴⁴

1.2.1 สถานภาพของอุตสาหกรรมการผลิตอาหารแปรรูป

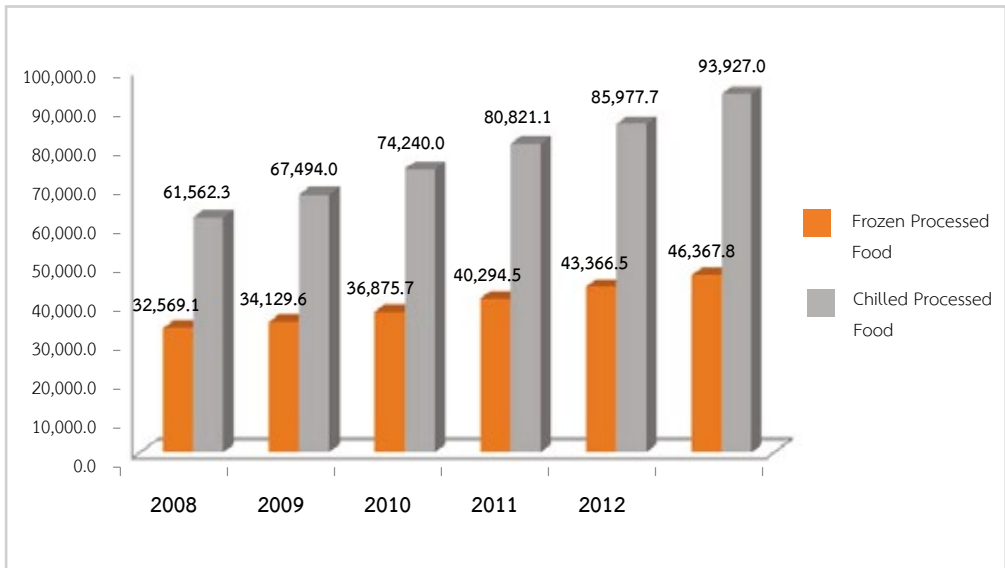
โครงสร้างอาหารแปรรูปในจีนสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ อาหารแห้ง อาหารแช่แข็งพร้อมรับประทาน อาหารแช่เย็นพร้อมรับประทาน และอาหารพร้อมรับประทานบรรจุกระป๋อง โดยลักษณะอาหารดั้งเดิมของจีนที่ถูกนำมาทำเป็นอาหารแปรรูปจะอยู่ในรูปแบบของอาหารแห้งและอาหารแช่แข็งพร้อมรับประทาน ขณะที่อาหารต่างชาติแบบตะวันตกส่วนใหญ่จะถูกนำมาทำเป็นอาหารแช่เย็นพร้อมรับประทาน ทั้งนี้การศึกษาค้นคว้าวิจัยของเขตของการศึกษาเฉพาะในส่วนของอาหารแปรรูปแช่แข็ง และอาหารแปรรูปแช่เย็นเท่านั้น และจากข้อมูลสถิติพบว่าขนาดตลาดของอาหารแช่เย็นมีขนาดที่สูงกว่าอาหารแช่แข็งเป็นปริมาณที่เท่าตัว และขนาดตลาดอาหารแช่แข็งและอาหารแช่เย็นมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ⁴⁵

43 Business Monitor. (2014). *China Agribusiness Report Q3 2014*.

44 Passport, Euromonitor. (2014). *Packaged Food in China*. January 2014.

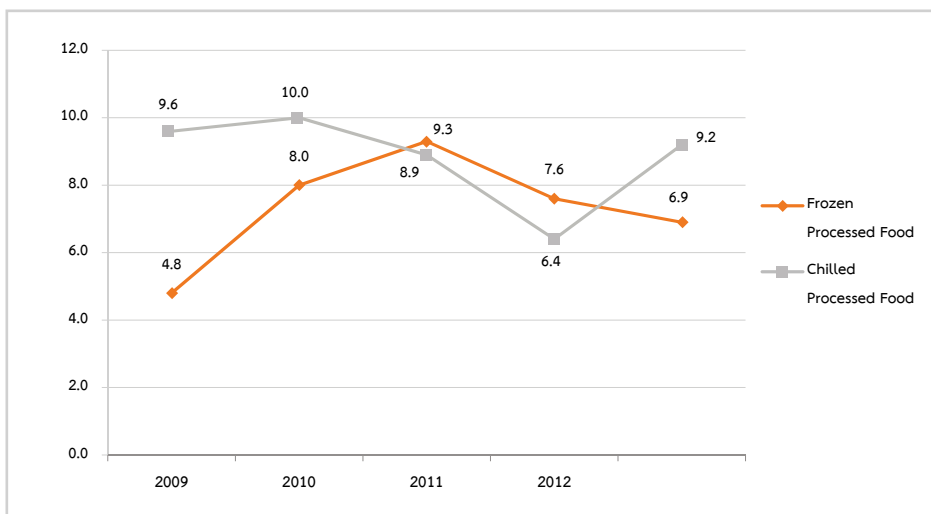
45 ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. *ตลาดสินค้าอาหารพร้อมรับประทานในจีน..โอกาสดีของผู้ส่งออกไทย* [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.exim.go.th/doc/newsCenter/9753.pdf> [16 ก.ค. 57].

เปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าตลาดอาหารแช่แข็งและแช่เย็นในจีนตั้งแต่ปี 2551 – 2556

ปรับปรุงจาก : Euromonitor 2014.

อัตราการเติบโตของมูลค่าตลาดอาหารแช่แข็งและแช่เย็นในจีนตั้งแต่ปี 2552 – 2556

ปรับปรุงจาก : Euromonitor 2014.

ปริมาณของตลาดอาหารแปรรูปแช่เย็น และแช่แข็งของจีน ในปี 2552 – 2556

ปี	อาหารแปรรูปแช่เย็น		อาหารแปรรูปแช่แข็ง	
	ปริมาณ (ตัน)	อัตราการเติบโตต่อปี (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	อัตราการเติบโตต่อปี (ร้อยละ)
2552	1,794,200	8.98	1,946,400	18.22
2553	1,967,000	9.63	2,103,900	8.09
2554	2,153,700	9.49	2,265,600	7.69
2555	2,249,800	4.46	2,381,900	5.13
2556	2,412,300	7.22	2,500,000	4.96

ปรับปรุงจาก : Euromonitor 2014.

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของจีนมีการพัฒนาและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทำให้อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปได้รับความนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะอาหารแปรรูปแช่เย็นซึ่งแม้ว่าปริมาณตลาดจะมีขนาดเล็กกว่าแต่มีมูลค่าและการเติบโตที่สูงกว่า

1.2.2 ศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในจีน

ปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพในการพัฒนาของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในตลาดได้แก่

1.2.2.1 การเพิ่มขึ้นของประชากร

ด้วยจำนวนและการเติบโตของจำนวนประชากรในจีน ทำให้จีนมีจำนวนผู้บริโภคขนาดใหญ่ ประกอบกับการศึกษาของ primavera capital group พบว่ากลุ่มชนชั้นกลางของจีนซึ่งเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.5 ของประชากรทั้งหมด และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 600 ล้านคนในปี 2563 โดยในปี 2555 ผู้บริโภคของจีนในเขตเมืองมีกำลังซื้อเฉลี่ยต่อหัว 24,565 หยวน และประชากรจีนในเขตชนบทมีกำลังซื้อเฉลี่ยต่อหัว 7,917 หยวน ทั้งนี้องค์การสหประชาชาติได้มีการคำนวณการบริโภคของประชากรจีนว่ามีการบริโภคต่อวันอยู่ที่ประมาณ 3,000 กิโลแคลอรี ส่งผลให้อุตสาหกรรมอาหารมีการขยายตัวอย่างสูง และมีการพัฒนาจากสินค้าอาหารขั้นพื้นฐานมาเป็นสินค้าอาหารแปรรูปที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (Process Food) เช่น อาหารกึ่งสำเร็จรูป หรืออาหารแปรรูปพร้อมรับประทาน เป็นต้น

1.2.2.2 การเจริญเติบโตของพื้นที่ในเขตชนบท

ที่ผ่านมาส่วนแบ่งการตลาดของอาหารแปรรูปของจีนจะอยู่ในเขตเมืองเนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ต้องการความเร่งรีบ แต่ปัจจุบันความเจริญในพื้นที่ชนบทเพิ่มสูงขึ้น ผู้บริโภคในเขตชนบทจึงเป็นส่วนแบ่งการตลาดใหม่ที่สำคัญ ส่งผลให้อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปมีการขยายตัวเนื่องจากผู้ผลิตมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่กว้างขึ้น

1.2.2.3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค

รายได้ของประชากรจีนที่สูงขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้บริโภคชาวจีนมีการใช้จ่ายด้านการบริโภคอาหารสูงขึ้น โดยเฉพาะประชากรในเมืองใหญ่ เช่น มหานครปักกิ่ง มณฑลกลวงโจว มหานครเซี่ยงไฮ้ และมหานครเทียนจิน เป็นต้น ซึ่งมีมูลค่าการบริโภคอาหารสูงกว่าประชากรในเขตชนบทถึง 2 เท่า และจากการศึกษาของกระทรวงเกษตรและอาหาร แคนาดาในปี 2555 พบว่าชาวจีนที่มีรายได้สูง โดยเฉพาะในเมืองใหญ่มีความต้องการซื้ออาหารที่นำเข้าจากต่างประเทศ นอกจากนี้รายได้ที่เพิ่มขึ้นยังทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการที่ซับซ้อนมากขึ้น มีความต้องการสินค้าและอาหารที่แปลกใหม่ หลากหลาย และมีคุณภาพสูง ให้ความสนใจเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ของอาหารที่มีความทันสมัย มีความสะอาดและปลอดภัยต่อผู้บริโภค ประกอบกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้ประชากรจีนมีวิถีชีวิตที่เร่งรีบมากขึ้น จึงนิยมรับประทานอาหารสำเร็จรูป อาหารประเภทอาหารจานด่วน และการใช้บริการส่งตรงถึงบ้านมากขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรจีนยังมีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและตามโครงสร้างประชากร โดยกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองจะเลือกวัตถุดิบที่สดใหม่มาปรุงอาหาร หรือบริโภคอาหารปรุงเสร็จใหม่มากกว่าการบริโภคอาหารที่ปรุงสำเร็จ ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มคนวัยรุ่นและวัยทำงานที่ชอบทดลองของใหม่และชอบสินค้าที่ทันสมัย ขณะที่กลุ่มประชากรในเขตชนบทที่มีรายได้ต่ำกว่า จะนิยมอาหารประเภทอาหารแห้ง หรืออาหารที่ไม่เน่าเสียง่าย ทั้งนี้พบว่าพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรจีนในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน โดยสามารถจำแนกได้เป็น 6 พื้นที่⁴⁶ ได้แก่

1. พื้นที่ทางตะวันออก ประกอบด้วย มหานครเซี่ยงไฮ้ มณฑลเจียงซู มณฑลอันฮุย มณฑลฝูเจี้ยน มณฑลเจียงซี มณฑลเจ้อเจียง และมณฑลชานตง ซึ่งเป็นเขตที่ผู้บริโภคมีรายได้อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าภาคอื่นๆ จึงมีแนวโน้มการจ่ายเพื่อซื้อสินค้าที่ดีต่อสุขภาพ หรือสินค้าคุณภาพดีที่มีราคาแพงกว่า เช่น สินค้ามียี่ห้อจากต่างประเทศ เพราะเชื่อมั่นว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพสูง ไม่นิยมบริโภคอาหารรสเผ็ดและหวานจัด และชอบอาหารปรุงร้อนและสดใหม่ รวมถึงอาหารที่มีรสชาติแปลกใหม่ ผลิตภัณฑ์ที่มีแนวคิดใหม่ (Innovative Product) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีโอกาสสูงในตลาด และนิยมบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากขนาดของครัวเรือนที่เล็กลง

2. พื้นที่ทางตอนกลาง ประกอบด้วย มณฑลเหอหนาน มณฑลหูเป่ย์ และมณฑลหูหนาน ซึ่งประชากรมีรายได้สูงขึ้น ทำให้ผู้บริโภคเริ่มใส่ใจเรื่องสุขภาพ ผลิตภัณฑ์รัฐพืชและถั่วที่มีกากใยสูงได้รับความนิยมมากขึ้น และนิยมบริโภคอาหารประเภทเส้นที่ทำจากข้าวมากกว่าแป้ง และชอบบริโภคอาหารรสเผ็ด

3. พื้นที่ทางตอนเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย มหานครปักกิ่ง มหานครเทียนจิน มณฑลเหอเป่ย์ มณฑลชานซี เขตปกครองตนเองมองโกเลียใน มณฑลเหลียวหนิง มณฑลจี๋หลิน และมณฑลเฮยหลงเจียง เป็นพื้นที่ที่กลุ่มอาหารเสริม (Functional Food) และอาหารเพื่อสุขภาพเริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น นิยมบริโภคอาหารประเภทแป้งมากกว่าข้าวและชอบบริโภคอาหารรสเค็มเป็นหลัก ร้านซูเปอร์มาร์เก็ตหรือร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ และร้านสะดวกซื้อมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้อาหารแช่แข็ง (Frozen Processed Foods) อาหารที่ปรุงสุกพร้อมรับประทาน (Ready-meals) ขนมขบเคี้ยว และอาหารแช่เย็น (Chilled Processed Foods) มียอดขายเพิ่มขึ้น นิยมบริโภคผลไม้กระป๋อง และผลไม้แปรรูปมากกว่าผลไม้สด

4. พื้นที่ทางตะวันตกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยมณฑลส่านซี มณฑลกานซู มณฑลชิงไห่ เขตปกครองตนเองหนิงเซี่ย และเขตปกครองตนเองซินเจียง โดยผู้บริโภคในภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงราคาของสินค้ามากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ของจีน เนื่องจากระดับรายได้ของครัวเรือนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ อาหารเพื่อสุขภาพจึงยังไม่ค่อยได้รับความสนใจมากนัก ร้านโชห่วยยังเป็นช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่มีบทบาทสำคัญมากในภูมิภาค

5. พื้นที่ทางตอนใต้ ประกอบด้วยมณฑลกว่างตุง มณฑลกว่างซี และมณฑลไห่หนาน มีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายของประชากรจากพื้นที่ต่างๆ ของจีนเข้ามาในพื้นที่ทางตอนใต้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ความต้องการบริโภคอาหารมากขึ้น ผู้บริโภคในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมบริโภคคล้ายกับชาวฮ่องกง ชื่นชอบสินค้ากลุ่มพรีเมียมที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ อาหารที่สดใหม่ อาหารทะเล ชอบการสร้างสรรค์ และการบริโภคอาหารนอกบ้าน ช่องทางการค้าที่สำคัญสำหรับภูมิภาคนี้ คือ ซูเปอร์มาร์เก็ต หรือร้านค้าปลีกขนาดใหญ่

6. พื้นที่ทางตะวันตกเฉียงใต้ ประกอบด้วย มหานครฉงชิ่ง มณฑลเสฉวน มณฑลกุ้ยโจว มณฑลยูนนาน และเขตปกครองตนเองทิเบต ซึ่งรายได้ต่อหัวของประชากรในพื้นที่เพิ่มขึ้น ผู้บริโภคนิยมอาหารที่มีกลิ่นและรสจัด เผ็ดและมัน และเลือกซื้อสินค้าอาหารโดยพิจารณาจากยี่ห้อสินค้าเป็นหลัก การจำหน่ายสินค้าอาหารคุณภาพพิเศษมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น ข้าวเกรดพรีเมียม ขนมปังผสมธัญพืช เครื่องปรุงรสคุณภาพดี อุตสาหกรรมค้าปลีกมีการพัฒนาและเปลี่ยนเป็นแบบธุรกิจค้าปลีกที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น

นอกจากการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านการเพิ่มขึ้นของประชากร การเจริญเติบโตของพื้นที่ในเขตชนบท และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่เป็นส่วนสนับสนุนให้อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเติบโตขึ้นแล้ว ยังสามารถวิเคราะห์สภาพอุตสาหกรรม โดย 5 Forces Model ได้ดังนี้

1. ข้อจำกัดในการเข้าสู่อุตสาหกรรมของคู่แข่งรายใหม่ (New entrant)

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของจีนยังมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคต่อการเข้ามาของผู้ผลิตรายใหม่ เนื่องจากผู้ประกอบการต้องมีเงินทุนและมีความรู้ด้านเทคโนโลยีในการแปรรูปอาหาร และเมื่อพิจารณาประกอบกับการแข่งขันที่ค่อนข้างรุนแรง ทำให้ผู้ประกอบการที่สามารถแข่งขันได้ควรมีข้อได้เปรียบจากการประหยัดจากขนาด (Economics of Scale) และมีการบริหารด้านต้นทุนที่ดี เนื่องจากอุปสรรคด้านต้นทุนที่สูงขึ้น

2. การแข่งขันของคู่แข่งในอุตสาหกรรม (Rival)

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในจีนมีการแข่งขันที่สูงมาก เนื่องจากคู่แข่งในอุตสาหกรรมนี้มีจำนวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่มูลค่าส่วนแบ่งรายได้ก็ยิ่งเพิ่มสูงขึ้น แนวโน้มที่จะผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ผลิตเข้ามาแข่งขันมากขึ้น

3. สินค้าทดแทน (Substitute)

ปัจจุบันผู้ผลิตในอุตสาหกรรมมีมากขึ้น รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น และผู้บริโภคมีแนวโน้มบริโภคอาหารแช่แข็งรูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น เช่น Ready Meal และ Quick frozen Food ผู้ผลิตส่วนใหญ่จึงหันมาผลิตสินค้าประเภทนี้และมีการผลิตสินค้าประเภทเดียวกันออกมาเพื่อแย่งส่วนแบ่งทางการตลาด นอกจากนี้ยังมีสินค้าทดแทนประเภทอาหารแห้ง และอาหารกระป๋อง ที่เป็นอาหารแปรรูปที่เคยได้รับความนิยมในอดีตมาแล้ว

4. อำนาจการต่อรองของผู้บริโภค (Buyer)

ผู้บริโภคหลักของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารในอดีตของจีนจะเป็นผู้บริโภคประเภทองค์กร แต่ปัจจุบันผู้บริโภคหลักได้เปลี่ยนไปและเป็นผู้บริโภคที่มีศักยภาพของจีน คือ กลุ่มลูกค้าครัวเรือน ซึ่งเป็นแหล่งสร้างกำไรให้กับผู้ผลิตอย่างสูง เพราะมีการเติบโตในแต่ละปีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 และเนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคนี้นี้มีศักยภาพค่อนข้างสูง จึงมีอำนาจในการต่อรองได้มาก โดยลูกค้ากลุ่มนี้มีการคำนึงถึงความปลอดภัย ความหลากหลาย และรูปแบบของผลิตภัณฑ์เป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นผู้ผลิตส่วนใหญ่ในปัจจุบันจึงมีการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

5. อำนาจต่อรองของผู้ค้าวัตถุดิบ (Supplier)

วัตถุดิบของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารโดยส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าเกษตร เช่น เนื้อสัตว์ ผัก และผลไม้ ซึ่งราคาของวัตถุดิบเหล่านี้ในจีนโดยเปรียบเทียบแล้วยังอยู่ในราคาต่ำ และผู้ผลิตวัตถุดิบส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ยังขาดความรู้และระบบการจัดการที่ได้มาตรฐาน ดังนั้นวัตถุดิบจึงมีความผันผวนทั้งในด้านของราคา ปริมาณ และคุณภาพของสินค้าเกษตร ทำให้ผู้ค้าวัตถุดิบมีอำนาจในการต่อรองน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปบางรายได้มีการทำ Backward Integration คือการผลิตสินค้าวัตถุดิบด้วยตนเองอีกด้วย

2. มณฑลที่มีศักยภาพในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูป

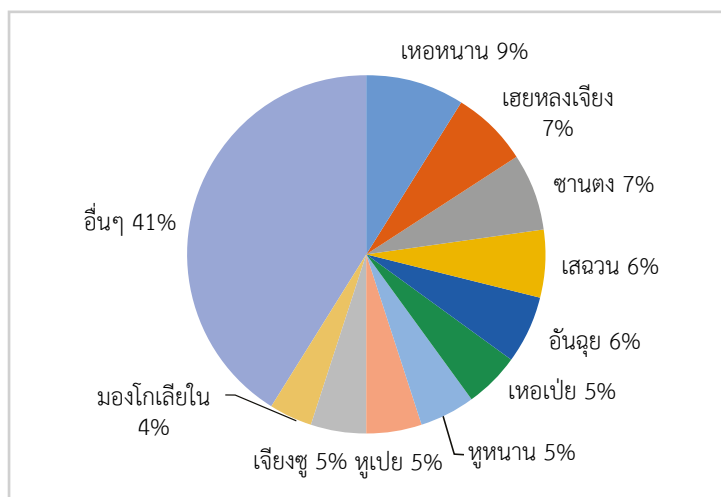
2.1 อุตสาหกรรมเกษตร

ในปี 2555 จีนมีพื้นที่เพาะปลูก 163 ล้านเฮกตาร์⁴⁷ โดยมีภูมิศาสตร์และภูมิอากาศที่สามารถทำการเกษตรได้ทั่วประเทศขึ้นอยู่กับประเภทของพืชที่ปลูกและการทำเกษตรกรรม โดยบริเวณที่มีพื้นที่การเกษตรมากที่สุดคือ มณฑลเหอหนาน มีพื้นที่ประมาณ 14.26 ล้านเฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 9 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด รองลงมา คือ มณฑลเฮยหลงเจียงมีพื้นที่ 12.23 ล้านเฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 7 และมณฑลซานตงมีพื้นที่ 10.87 ล้านเฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 7 ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด⁴⁸

47 National Bureau of Statistics of China. (2013). 13-13 Total Sown Areas of Farm Crops. China Statistical Yearbook 2013. [Online]. Available from: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2013/indexeh.htm> [1 July 2014]

48 National Bureau of Statistics of China. (2013). 13-2 Output of Agriculture, Animal Husbandry and Fishery. China Statistical Yearbook 2013. [Online]. Available from: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2013/indexeh.htm> [1 July 2014]

สัดส่วนพื้นที่การเกษตรในแต่ละพื้นที่ของจีน ปี 2555

ที่มา : China Statistical Yearbook 2013, National Bureau of Statistics of China (2014)

ซึ่งเมื่อพิจารณาผลผลิตเกษตรกรรมในแต่ละประเภทพบว่ามีความสำคัญ ดังนี้

พื้นที่เกษตรกรรมสำคัญของจีน

ประเภท	พื้นที่เพาะปลูกหลัก
ข้าว	มณฑลเหอหนาน มณฑลเฮยหลงเจียง มณฑลหูหนาน มณฑลซานตง
ข้าวโพด	มณฑลเฮยหลงเจียง มณฑลจีหลิน มหานครเทียนจิน
ถั่วเหลือง	มณฑลเฮยหลงเจียง มณฑลซานตง
ฝ้าย	เขตปกครองตนเองซินเจียง มณฑลซานตง
พืชน้ำตาล (อ้อย)	เขตปกครองตนเองกว่างซี
ป่าไม้ (ท่อนซุง)	มณฑลเหอหนาน มณฑลยูนนาน เขตปกครองตนเองกว่างซี มณฑลกว่างตุ้ง มณฑลฝูเจี้ยน
ประมง	มณฑลซานตง มณฑลเจียงซู มณฑลกว่างตุ้ง
ปศุสัตว์	พื้นที่ในภาคเหนือและภาคตะวันตก ซึ่งที่มีทุ่งหญ้าหลายชนิดเหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ในทุกฤดูและมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูง

ที่มา : Business Monitor (2014); National Bureau of Statistics of China (2014)⁴⁹

49 National Bureau of Statistics of China. (2013). 13-2 Output of Agriculture, Animal Husbandry and Fishery. China Statistical Yearbook 2013. [Online]. Available from: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2013/indexeh.htm> [1 July 2014]

นอกจากนี้ในปี 2556 กระทรวงการคลังของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ประกาศจัดสรรงบประมาณ 500 ล้านหยวน เพื่อปฏิรูประบบการเกษตรในประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เพื่อส่งเสริมภาคการผลิตขนาดใหญ่ สนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนการผลิต สหกรณ์การเกษตร ไปจนถึงอุตสาหกรรมระดับครัวเรือน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรด้วย โดยงบประมาณดังกล่าวจะจัดสรรผ่าน 8 มณฑลที่สำคัญ อาทิ เจียงซู อานฮุย ซานตง กวางตุ้ง หูหนาน เป็นต้น

2.2 อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

มณฑลที่มีความน่าสนใจในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ได้แก่ มหานครเทียนจิน เขตปกครองตนเองกว่างซี มณฑลซานซี มณฑลเสฉวน มณฑลกานซู มณฑลเหอเป่ย์ มณฑลจี๋หลิน มณฑลอันฮุย มณฑลเจียงซี มณฑลไต้หวัน และมณฑลหูเป่ย์ ซึ่งเป็นมณฑลที่มีอุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมหลักของแต่ละมณฑล อย่างไรก็ตามจากปัจจัยด้านความได้เปรียบในเรื่องของวัตถุดิบ ปัจจัยความได้เปรียบในเรื่องของการขนส่ง และปัจจัยการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้สามารถคัดเลือกมณฑลที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปได้ 3 มณฑล ได้แก่ เขตปกครองตนเองกว่างซี มหานครเทียนจิน และมณฑลเสฉวน

2.2.1 เขตปกครองตนเองกว่างซี

กว่างซีตั้งอยู่ในพื้นที่ทางตอนใต้ของจีน ที่มีอาณาเขตติดกับมณฑลในภาคตะวันตกและภาคตะวันออกของจีน และประเทศเวียดนาม ทั้งนี้กว่างซีมีนโยบายในการสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมภายใต้ “ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรม 14 + 10” ซึ่งรวมถึงอุตสาหกรรมอาหาร นอกจากนี้ในขั้นแรกของการพัฒนาเขตพื้นที่ อุตสาหกรรมอาหารถือเป็นอุตสาหกรรมสาขาแรกของกว่างซีที่สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็น “อุตสาหกรรมมูลค่าแสนล้านหยวน” โดยการผลิตในส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาล ยาสูบ น้ำมันพืช เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์และสัตว์น้ำ พืชผักและผลไม้สด-แห้ง ผลิตภัณฑ์แป้งสตาร์ช อาหารเสริมและอาหารสำเร็จรูป⁵⁰

นอกจากนี้อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ยังได้รับการสนับสนุนและสิทธิประโยชน์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมของกว่างซี โดยส่วนใหญ่อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปจะอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเชิงบูรณาการ (Economy and Technology Development Zone) ซึ่งเป็นเขตพัฒนาระดับมณฑลหรือระดับเมือง มีอยู่ 21 แห่ง ตั้งอยู่กระจายตามหัวเมืองสำคัญ

กว่างซีมีเป้าหมายที่จะสร้างตนเองให้เป็นฐานการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ดังนั้น ทางกว่างซีจึงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิต จากขั้นปฐมภูมิไปสู่การแปรรูปเชิงลึก (ยกระดับเทคโนโลยีการผลิตแบบดั้งเดิมสู่การผลิตสมัยใหม่) ตลอดจนต่อยอดการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์เชิงเดี่ยวสู่ผลิตภัณฑ์เชิงซ้อน ทั้งนี้โดยจะเริ่มจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาล ตามด้วยอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรอื่น ๆ เช่น เนื้อสัตว์และสัตว์ปีก สัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์นม น้ำมันพืช พืชผักผลไม้ เห็ดสำหรับรับประทาน อย่างไรก็ตามก็คืออุตสาหกรรมอาหารของกว่างซียังไม่ค่อยแข็งแกร่งนัก เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ยังไม่ทันสมัย มีโครงสร้างอุตสาหกรรมไม่สมดุล และมีขีดความสามารถทางการแข่งขันต่ำ

50 ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. *ถอดรหัส(ไม่ลับ) “14+10” ยุทธศาสตร์ปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของกว่างซี กว่างซีพร้อมแล้ว แล้วผู้ประกอบการไทยล่ะ พร้อมหรือยัง? (ตอน 1/4)* [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/articles/detail.php?BLOCK_ID=70&SECTION_ID=11517&ELEMENT_ID=11517 [19 ก.ค. 57].

2.2.2 มหานครเทียนจิน

เทียนจินตั้งอยู่ในพื้นที่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของที่ราบเหนือของจีน มีอาณาเขตที่ติดต่อกับทะเลโป๋ไห่ เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งของวัตถุดิบในการผลิตสินค้าได้หลากหลายชนิด ทำให้เทียนจินมีสภาพแวดล้อมทางการลงทุนที่ดี และมีการลงทุนจากบริษัทต่างชาติในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมต่างๆ สูง โดยอุตสาหกรรมอาหารเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสำคัญได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล

เขตพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมของเทียนจิน ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเทียนจิน (Tianjin Economic – Technological Development Area หรือ TEDA) เป็นเขตพัฒนาทางเศรษฐกิจระดับชาติในอันดับต้นของประเทศจีน เป็นเขตที่ได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ เพื่อดึงดูดให้เกิดการลงทุนทั้งภายในประเทศและนอกประเทศเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีใหม่ขั้นสูงและอุตสาหกรรมใหม่ประเภทอื่นๆ ช่วงหลายปีที่ผ่านมา เขตพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเทียนจินได้พัฒนาอย่างรวดเร็วติดอันดับหนึ่งในการประเมินสภาพแวดล้อมการลงทุนของเขตพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติของจีนหลายปีติดต่อกันเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการลงทุนในจีน โดยมีอุตสาหกรรมหลัก 9 อุตสาหกรรม โดย 1 ในอุตสาหกรรมหลักทั้ง 9 คือ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม⁵¹

2.2.3 มณฑลเสฉวน

มณฑลเสฉวนตั้งอยู่ในพื้นที่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน มีอาณาเขตติดกับมณฑลอื่นๆ ของจีนกว่า 8 มณฑล เป็นมณฑลที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของจีน และถือเป็นมณฑลหลักที่ผลิตสินค้าด้านอุปโภคบริโภคของจีน นอกจากนี้พบว่าเสฉวนเป็นมณฑลที่มีเงินลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุดใภาคตะวันตก และมีอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของมณฑล โดยรัฐบาลของมณฑลได้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปขึ้นที่เขตเวินเจียง นครเฉิงตู ที่มีการตั้งฐานการผลิตและสถาบันวิจัยและพัฒนาสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารโดยเฉพาะ นอกจากนี้นครเฉิงตูยังได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลกลางตามนโยบายเพื่อส่งเสริมการลงทุน นักลงทุนต่างชาติจะได้รับสิทธิพิเศษเช่นเดียวกับเมืองเปิดต่างๆ ที่อยู่ริมฝั่งทะเลตะวันออกของประเทศ⁵²

ทางด้านคมนาคมและโลจิสติกส์ มณฑลเสฉวนถือเป็นมณฑลที่สำคัญของประเทศจีนในด้านระบบคมนาคมและเป็นศูนย์กลางของระบบโลจิสติกส์ เนื่องจากมณฑลเสฉวนถือเป็นมณฑลที่อยู่ในพื้นที่ตรงกลางของประเทศจีนเชื่อมต่อภาคตะวันตกและภาคตะวันออก ทั้งยังมีระบบคมนาคมที่เชื่อมต่อกับภูมิภาคอาเซียน และภูมิภาคตะวันออกกลาง และทวีปยุโรปด้วยระบบรางที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า และลดระยะเวลาในการขนส่งสินค้าได้เป็นอย่างดี

51 ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. นครเทียนจิน : เมืองสำคัญ/เขตพัฒนาเศรษฐกิจ. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/about-china/country/tianjin/city.php> [19 ก.ค. 57].

52 ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. มณฑลเสฉวน : เศรษฐกิจ [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก <http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/about-china/country/sichuan/economy.php> [19 ก.ค. 57].

3. รายชื่อผู้ประกอบการสำคัญในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปของจีน

ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปจีน ที่เป็นรายใหญ่และมีความสำคัญ อาทิเช่น⁵³

ชื่อบริษัท	ผลิตภัณฑ์
Inner Mongolia Yili industrial Group	นม
New Hope Liuhe	อาหารสัตว์
Heilongjiang Agriculture	เกษตรกรรม (ธัญพืชและถั่วเหลือง)
Bright Dairy & Food	นม
Zhangzhidao Group	อาหารทะเล
Yuan Longpin High-Tech Agriculture	เมล็ดพืช และสารเคมีทางการเกษตร
China Yurun Food Group	ปศุสัตว์
People's Food Holdings	ปศุสัตว์
Jiajia Group	น้ำมันพืชและเครื่องปรุงรส
Dongling Grain & Oil	ถั่วเหลืองบดและน้ำมันพืช
Nanning Sugar Industry	น้ำตาลและอื่นๆ
Want Want China Holdings	อาหารแปรรูป
Shineway Group	อาหารแปรรูป
China Yurun Food Group Ltd.	อาหารแปรรูป
People's Food Holdings Ltd.	อาหารแปรรูป
Yantai Xiwang Food Co., Ltd.	อาหารแปรรูป
Shandong Delisi Food Co., Ltd.	อาหารแปรรูป
Zhengzhou Sanquan Food Co., Ltd.	อาหารแปรรูป
Synear Food Holdings Ltd.	อาหารแปรรูป
Fujian Anjoy Food Co., Ltd.	อาหารแปรรูป
General Mills (China) Co., Ltd.	อาหารแปรรูป
Shandong Liuhe Group	อาหารแปรรูป

ที่มา: Business Monitor (2014)

4. ข้อเสนอแนะในการดำเนินธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการไทย

4.1 โอกาสการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปของจีน

ตลาดสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของจีนเป็นตลาดใหญ่ที่มีมูลค่าสูง และในภาพรวมยังมีความต้องการสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นโอกาสสำหรับประเทศผู้ส่งออกที่จะส่งสินค้าเกษตรเข้าไปขายในตลาดขนาดใหญ่นี้ได้

สำหรับการลงทุนจากจีนมาไทย พบว่า จีนมีความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรไทยเป็นอย่างมากโดยเดือนสิงหาคม ปี 2556 ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจเพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างกันระหว่างสมาคมส่งเสริมการค้าการลงทุน ไทย-จีน กับรัฐบาลซัวเถา ผลักดันให้นักธุรกิจจีนเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและการเกษตร เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ปาล์ม น้ำตาล ยางพารา เป็นต้น และการเข้ามาลงทุนแปรรูปสินค้าเกษตรในไทยก่อนส่งกลับไปจำหน่ายที่จีน เนื่องจากความต้องการอาหารจากต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นในอนาคต และการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศไทยอยู่ในระดับดีและเป็นแหล่งอาหารของโลก⁵⁴

ในขณะที่การลงทุนจากไทยไปจีนในอุตสาหกรรมเกษตร จะเป็นในลักษณะการค้ามากกว่า โดยในอนาคตคาดว่าจะมีการลงนามความร่วมมือทางการค้าเพื่อจะบรรลุเป้าหมายมูลค่าทางการค้า 1 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ ภายในระยะเวลา 5 ปี โดยจีนจะนำเข้าข้าวไทยจำนวน 1 ล้านตัน รวมถึงสนับสนุนสินค้าเกษตรจากไทยมากขึ้น และคาดว่าจะมีการซื้อขายสินค้าที่ภาษีร้อยละ 0 ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน สำหรับการเข้าไปลงทุนอุตสาหกรรมเกษตรในจีนนั้นพบว่ามีโอกาส โดยสาขาพืชนั้นเป็นที่ต้องการสูงโดยเฉพาะธัญพืช⁵⁵ ทั้งนี้โอกาสที่เอื้อต่อผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรฯ ของจีน สามารถสรุปได้ดังนี้

- ความต้องการสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปในจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- จีนยังคงผลิตสินค้าเกษตรได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- จีนมีความพร้อมในด้านจำนวนแรงงาน และภาครัฐให้การสนับสนุนการเกษตรในประเทศ
- อุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปไทยมีความแข็งแกร่งและเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก

โดยเป้าหมายของการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรฯ ของจีน เป็นไปเพื่อใช้เงินเป็นฐานการผลิตเพื่อป้อนสู่ตลาดในประเทศที่มีความต้องการเป็นจำนวนมากและผลิตเพื่อป้อนสู่ตลาดต่างประเทศ ปัจจุบันได้มีบริษัทไทยรายใหญ่ที่ได้เข้าไปลงทุนในจีนแล้ว ดังต่อไปนี้

- **เครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP):** ลงทุนในนามบริษัทในเครือ คือ C.P. Pokphand Co., Ltd. โดยมีหลายบริษัทย่อยในประเทศจีน ลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปที่แตกต่างกัน เช่น การผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์ ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เพาะพันธุ์ลูกกุ้ง ผลิตและจำหน่ายอาหารแปรรูป ผลิตอาหารสำเร็จรูปจากเนื้อสัตว์ และผลิตอาหารพร้อมรับประทาน เป็นต้น โดยการลงทุนส่วนใหญ่

54 กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2557). **จีนสนแปรรูปสินค้าเกษตร ผนึกไทยร่วมมือทางธุรกิจ**. [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/business/20140805/597044/จีนสนแปรรูปสินค้าเกษตร-ผนึกไทยร่วมมือทางธุรกิจ.html> [3 สิงหาคม 2557]

55 คมชัดลึกออนไลน์. (2556). **การพัฒนาความร่วมมือเกษตรไทย-จีน**. [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <http://www.komchadluek.net/detail/20131202/173946.html> [2 สิงหาคม 2557]

ของบริษัทฯ จะเป็นรูปแบบการเข้าซื้อกิจการหรือซื้อหุ้นบริษัท เช่น การซื้อกิจการ Chia Tai Co., Ltd. เป็นต้น⁵⁶ โดยปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินธุรกิจ在中国 คือ

- จีนยังมีความต้องการอาหารเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- จีนผลิตสินค้าเกษตรได้ไม่เพียงพอกับความต้องการในประเทศเป็นจำนวนมาก
- บริษัทฯ เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีความพร้อมทั้งด้านเงินทุนและเทคโนโลยี
- มีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าในท้องถิ่น
- ทำธุรกิจที่เอื้อต่อกันตั้งแต่ต้นน้ำ (การผลิต) จนถึงธุรกิจปลายน้ำ (จัดจำหน่าย) รวมถึงมีธุรกิจสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง เช่น ให้บริการค้ำประกันสินเชื่อ (Gansu Chia Tai Agriculture Financing Guarantee Co., Ltd) เป็นต้น

■ **บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด:** มีโรงงานผลิตน้ำตาล 7 แห่งในจีน โดยในปี 2556 ผลิตน้ำตาลรวม 1.14 ล้านตัน บริษัทฯ มีส่วนแบ่งทางการตลาดน้ำตาลในจีนร้อยละ 8.7 ถือเป็นรายใหญ่อันดับที่ 2 ในจีน กำไรจากการทำธุรกิจน้ำตาลในจีนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37 ของกำไรทั้งหมดของบริษัทฯ แต่อย่างไรก็ตาม บริษัทฯ ยังต้องเผชิญปัญหาต้นทุนอ้อยสูงจากกำหนดราคาอ้อยของรัฐบาลจีน และแรงกดดันจากราคาน้ำตาลตกต่ำ⁵⁷ ทั้งนี้ ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินธุรกิจ在中国 คือ

- ความต้องการน้ำตาลในจีนสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเครื่องดื่มและขนมหวาน
- จีนยังผลิตน้ำตาลได้ไม่เพียงพอกับความต้องการในประเทศเป็นจำนวนมาก

4.2 ช่องทางการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปของจีน

เนื่องจากสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่ไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนัก สามารถทดแทนกันได้ง่ายกว่าสินค้าอุตสาหกรรมจึงทำให้ตลาดมีการแข่งขันอย่างรุนแรง นอกจากนี้ธุรกิจการเกษตรยังใช้เงินลงทุนสูงและมีปัจจัยเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ภัยธรรมชาติ และสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง การแทรกแซงและควบคุมราคาจากรัฐบาลจีน กฎหมายและนโยบายการสนับสนุนสินค้าเกษตรของจีนที่ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงและไม่แน่ชัด เป็นต้น ซึ่งผู้เล่นรายใหม่ที่จะเข้าไปทำธุรกิจในอุตสาหกรรมนี้จะต้องคำนึงถึงการลงทุนโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีการผลิตที่จะใช้ลดต้นทุนการผลิต เพื่อสามารถแข่งขันกับผู้เล่นรายเก่าในอุตสาหกรรมนี้ได้ ดังนั้นผู้เล่นโดยเฉพาะบริษัทต่างชาติที่จะเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมนี้在中国 หากเป็นบริษัทรายใหญ่จะมีโอกาสมากกว่ารายย่อย

สำหรับรูปแบบการลงทุนที่มีโอกาส ผู้ประกอบการไทยอาจใช้การร่วมทุนกับผู้ประกอบการท้องถิ่น หรือบริษัทรายใหญ่จากต่างชาติที่เข้าไปลงทุน在中国 การเข้าซื้อกิจการ หรือการลงทุนในธุรกิจปลายน้ำ

56 บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน). (2557). **งบการเงินรวม - บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)**. [ออนไลน์] เข้าถึงจาก http://www.cpfworldwide.com/download/th/financial-statement/2557-2014/Q1/NOTES_Q1_2557.pdf [2 สิงหาคม 2557]

57 TEIS Rating. (2557). **บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด**. วันที่ 29 มกราคม 2557. ครั้งที่ 9/2557. [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <http://www.trisrating.com/th/pdf/announcement/MPSC9-t-290114.pdf> [15 กันยายน 2557]

เช่น การค้าปลีก การแปรรูปสินค้าเกษตรแล้วส่งไปขายในจีน เป็นต้น โดยอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีโอกาสและความเป็นไปได้ในการลงทุนในจีน ได้แก่

4.2.1 ธุรกิจอาหารแปรรูป

ประเทศไทยมีจุดแข็งในด้านธุรกิจแปรรูปอาหารด้วยเทคโนโลยีการผลิตและคุณภาพที่ได้มาตรฐาน และด้วยวิถีชีวิตผู้บริโภคจีนที่เร่งรีบทำให้นิยมอาหารแปรรูปสำเร็จมากขึ้น ดังนั้น ธุรกิจอาหารแปรรูปในจีนจึงเป็นธุรกิจที่น่าสนใจเนื่องจากมีมูลค่าเพิ่มสูงและมีตลาดที่ใหญ่ และเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลจีน ผู้ประกอบการไทยควรนำเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการผลิต ซึ่งให้สอดคล้องกับการสนับสนุนของรัฐบาลจีนที่ต้องการให้อุตสาหกรรมเกษตรก้าวสู่การเกษตรสมัยใหม่ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ 5 ปี ฉบับที่ 12 (ปี 2554-2558)

4.2.2 ธุรกิจสินค้าเกษตรอินทรีย์

จากการที่จีนใส่ใจในคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารมากขึ้น สินค้าเกษตรอินทรีย์จึงเป็นที่นิยมและรัฐบาลให้การสนับสนุน โดยต้องเป็นอาหารที่ผ่านกระบวนการผลิตทางการเกษตรที่ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมี รวมถึงไม่มีการตัดต่อพันธุกรรมหรือการสังเคราะห์ใดๆ ปัจจุบันสินค้าประเภทนี้กำลังเป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการสูงในจีน โดยเฉพาะ ข้าว ผัก ชา ไข่ ธัญพืช และผลไม้ โดยพื้นที่ที่เหมาะสมคือบริเวณภาคตะวันออกของประเทศ ด้วยสภาพแวดล้อมการเพาะปลูกที่เหมาะสมแล้ว ยังเอื้ออำนวยต่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ และกลุ่มผู้บริโภคยังมีกำลังซื้อเนื่องจากสินค้าประเภทนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป ทั้งนี้สิ่งที่ควรเน้นพัฒนาคือการสร้างภาพลักษณ์ที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง เนื่องจากในตลาดโลกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของจีนยังไม่มีที่น่าเชื่อถือ